

brochure

IK EN WILSKRACHT

Orde Der Verdraagzamen

's-Gravenhage

NO. 335.

PRUS FL. 3,50

vereniging

ORDE DER VERDRAAGZAMEN

Giro nr 46 88 74 t.n.v. de Penningm. der "ODV" Delfgauw

Uitsl.v.publ.&abonn.: Van Blankenburgstr. 76, 2517 XT Den Haag, tel.070-465592
(tussen 17.30 en 18.30 uur)

Secretariaat: Troelstralaan 38, 2641 WG Pijnacker, tel.01736-6577

Verschijnt 12 x per jaar

30 december 1987

IK en WILSKRACHT (solipsisme)

Aan het begin van de bijeenkomst het gebruikelijke woord: wij zijn niet alwetend of onfeilbaar, denkt u in hemelsnaam zelf na. Het is beter uw eigen fouten te maken dan zonder te begrijpen de deugden van anderen na te volgen. Dat moeten sommige mensen zich toch eens in de oren knopen.

Ons onderwerp: 'ik en wilskracht'. Het solipsisme, wat erachter staat, heeft er eig. weinig bij te betekenen. Het is alleen een filosofische benaming voor datgene waar we het toch over gehad zouden hebben.

Dus: ik. Wat is 'ik'? Vanuit ons standpunt is het 'ik' een deel van een totaliteit, een kracht dus, waaromheen zich een bewustzijn heeft gevormd. Dit bewustzijn bepaalt de relatie tussen het 'ik' en datgene wat het rond zich waarneemt. Aan de hand van het beeld dat men van zichzelf heeft, maakt men zich ook een beeld van de wereld waarin men leeft. Dat klinkt misschien een beetje cryptisch, maar dat is het niet. Laat ik het zo zeggen: er is een tijd geweest dat alleen skelet-magere vrouwen schoonheid werd toegekend, terwijl gelijktijdig op de Fiji's alleen drillende vet-puddingen van het vrouwelijk geslacht als ware schoonheid werden vereerd. Ik denk dat dat voor een groot gedeelte afhankelijk is van de gemeenschap waarin je leeft.

Als u op aarde komt, dan leeft u natuurlijk met een deel van de ik-herinnering, die ook betrekking kan hebben op vorige bestaans-toestanden, en, maar niet omschrijvend, alleen emotioneel, op bepaalde geestelijke toestanden waarvan men deel is geweest. Het resultaat is dat u met een selectief waarnemings-vermogen al geboren wordt. U kiest uit wat u waarneemt. In de kindertijd is dat misschien wat minder, maar dan compenseert u het door fantasie spelletjes. Hoe meer u geïntegreerd wordt in de zgn. werkelijkheid van de maatschappij, van de samenleving, hoe meer u gaat proberen om al wat in die maatschappij een rol speelt te bezien vanuit uw eigen persoonlijkheid. En u maakt steeds een vergelijk tussen uzelf en die wereld.

Nu zijn er mensen die zeggen: ja, maar met een beetje wilskracht kun je alles bereiken. Dat zou allemaal heel aardig zijn, wanneer wilskracht een meetbare grootte-orde had. Maar dat is niet het geval. Wat blijkt: datgene wat wij wilskracht noemen, is in

feite het vermogen om alle waarnemingen en denkbeelden buiten één enkele uit te schakelen. Hierdoor worden we door dit ene denkbeeld gedomineerd, en we hebben wat anderen noemen: doorzettingsvermogen.

Het is opvallend dat de meest wilskrachtige figuren op aarde over het algemeen weinig dromers waren. Zij hadden misschien wel een ideaal-beeld, maar dat was eig. een soort, ja, gebrandschildert raam in de kerk van hun verbeelding, waar ze voortdurend voor geknield lagen in de tijd die ze niet besteedden aan het proberen anderen te hervormen tot datzelfde mooie glas-in-lood-raam.

De dromer is iemand die eig. werkelijkheden kent, die steeds weer veranderen, die verschuiven. Hij heeft zijn dagdromen en hij kan een hele dag, dames, door de stad lopen met het denkbeeld: wat zou ik nou allemaal niet kopen als ik de honderdduizend gewonnen had. Kijk, zo iemand zal waarschijnlijk vergeten om een lot te kopen, en daarmee dus in feite de droom zelf overbodig maken. Mensen dromen van wat ze zouden zijn of zouden doen. Maar wanneer ze dat voldoende intens doen, dan reageren ze daarin eig. allerhand spanningen af, die ze dan niet meer in daden behoeven om te zetten.

Mensen die in conflict zijn met zichzelf, zijn vaak hard en wreed naar buiten toe. Ze hebben hun eigen visie, daar hebben ze recht op. Maar daarnaast hebben ze het onvermogen om iets te zien, te horen of zelfs maar te denken, dat hun eigen zekerheden zou aantasten. Hoe meer je in strijd bent met jezelf, hoe meer je behoefte hebt aan een wereldbeeld dat gefundeerd is, dat een zekerheid is. We vinden derg. mensen terug in allerhand kerken en secten. We vinden ze evengoed terug in het zakenleven en de politiek. Het zijn geen mensen die 'slecht' zijn. Trouwens, wat is slecht? Slecht is het oordeel dat je hebt over een ander, en je blijft het handhaven tot je zelf hetzelfde hebt gedaan; dan heet het goed.

Wanneer wij vanuit onszelf leven, en dat is een belangrijk punt, dan zullen er bepaalde factoren zijn voor ons die in die wereld erg belangrijk zijn. Als het een voorstelling is die door de wereld is opgelegd, dan komen we meestal in conflict ermee en dan verteren we onszelf wel in een innerlijke strijd. Maar wanneer het zaken zijn die eig. in die wereld als mogelijkheid bestaan, en die gelijktijdig haalbaar lijken, waar we dus naar toe kunnen streven, dan zijn we geneigd om met elk succesje fanatieker te gaan streven. En fanatisme, dat weet u ook, is eig. een vorm van eenzijdigheid.

Eenzijdigheid van voelen, van denken, van bewustzijns-processen etc.. Zodra dit fanatisme nu ontstaat noemen degenen die gebiologeerd worden door de resultaten die daar vaak uit voortkomen dit wilskracht.

Maar is het wilskracht? Wanneer we denken aan de tovenaar van Hounslow, Thomas Alva Edison, dan horen we steeds weer dat die man zo'n ontzettende wilskracht had. Was dat waar?

Nee, eig. niet. Hij had voortdurend behoefte om zichzelf te bewijzen. En daartoe gebruikte hij alle mogelijkheden en middelen die hem maar ten dienste stonden. Daarom ging hij een krantje drukken in de trein. Niet omdat ie drukken zo leuk vond, of omdat ie ermee verdiende - dat was zeker in het begin niet veel - maar doodgewoon omdat hij daardoor eig. op de voorgrond kwam.

Hij werd van een niets tot een iemand.

De behoefte van niets tot iemand te worden, blijkt heel veel mensen te leiden bij al hetgeen ze doen. Zelfs degenen die voetbalrowdies zijn geworden en eig. naar een wedstrijd gaan in de hoop

lekker te kunnen knokken, - en dat terwijl Knokke en Blankenberge niet zover weg zijn -, zij zoeken in wezen aan zichzelf te bewijzen dat ze iets zijn, dat ze betekenis hebben. En onder hen zijn er die zich werkelijk allerhand lichamelijke training getroosten om vooral met hun eigen kracht en vecht-mogelijkheden anderen te imponeren.

Thomas Alva Edison was een uitvinder en hij ging van de ene gedachte over op de andere. De man had langzaam maar zeker geleerd dat je geld moet hebben om iets te zijn en daarom zocht ie ook altijd naar commerciële mogelijkheden. Daarom is ie ook een van de beroemdste uitvinders geworden. Maar hij heeft duizenden uitvindingen gedaan die nooit uit de verf zijn gekomen omdat er geen vraag naar was. Waarom hield ie zich dan toch vaak met die nutteloze zaken bezig? Omdat hij bezig moest zijn, zo bewijzend dat hij intellectueel en misschien ook zakelijk, beter was dan anderen en daardoor voor zichzelf eig. aanspraak kon maken op het respect van de gemeenschap, van al diegenen met wie hij te maken had. Hij heeft dat ook bereikt.

Mensen begrijpen vaak niet hoeveel mensen opofferen om iets te bereiken wat voor hen betekenis heeft. Wanneer we horen praten over een Napoleon, of over een Hitler, of over een Churchill wat dat betreft, dan denken we altijd: dat waren grote mannen. Waren ze groot? Nou ja, Churchill heeft een behoorlijke omvang bereikt, dat is waar, voor de rest moet je eig. zeggen: het waren geen grote mannen maar het waren monomane mannen. Ze waren voortdurend bezig met de vraag: hoe kan ik méér zijn, hoe kan ik bewijzen dat ik beter ben, hoe kan ik a.h.w. de wereld dwingen om mij met alle respect en eerbied te behandelen. Of dat nu de kleine luitenant is, die zich dan van een niet al te goede kanonnier ontwikkelt tot een veldheer en uiteindelijk keizer wordt, of dat we te maken hebben met de korporaal die ook niet helemaal deugde in de eerste wereldoorlog en die langzaam maar zeker zich toch opwerkt tot de spreekbuis van alle ontevredenen, want dat was ie in feite.

Dan zeggen we: ja, maar, die mensen die hadden het. Nee, ze hadden het niet. Maar wat ze hadden was een dwingende behoefte. Al datgeen wat er geofferd is, en door Napoleon en door Hitler, en zeker ook in bepaalde zin door Churchill - die ook heel rustig daar naar de Boerenoorlog ging als verslaggever, niet omdat ie zo graag verslaggever wilde zijn, maar omdat dat iets bijzonders was, daardoor kon hij laten zien dat ie meetelde. Hitler die jarenlang in armoede heeft geleefd - vergeet dat niet - die jarenlang voortdurend heeft gevochten om maar een klein beetje te kunnen eten en er netjes genoeg uit te zien om tegenover anderen de grote hans uit te hangen. De kleine Napoleon, die alles achter zich heeft gelaten, die bij wijze van spreken iedereen, tot zijn familie toe, verraden heeft om hogerop te komen. En die het later dan heeft geprobeerd goed te maken, best, maar die eig. ook monomaan was. Wanneer we die monomanie nu 'wilskracht' noemen, dan komt het omdat we de beweegredenen niet begrijpen, maar wel zien wat er bereikt wordt.

Er zijn atleten die alleen maar leven voor het ogenblik dat ze kunnen bewijzen dat ze meer zijn dan een ander. En die daarvoor, nou toch zeker 20-30 jaar van hun leven zichzelf alles ontzeggen en voortdurend alleen maar met hun lichaam bezig zijn, voor die dubbele bevrediging van de lichamelijke inspanning waardoor je bewijst wat je bent, en de zegepraal, waardoor je kunt laten zien dat je beter bent dan de anderen.

Het is toch gewoon het resultaat van een soort vastgelopen dagdroom?

Het ik is verbonden met de hele wereld, natuurlijk. Het ik wordt geconditioneerd, ik zal het niet ontkennen. Het ik van een mens wordt onderworpen aan allerhand beperkingen, ik ben het volledig met u eens. Maar let wel: er zijn ikjes die zich op bepaalde gebieden níét laten beperken, en of ze dan uiteindelijk Don Juan, of revolutionair worden, dat is alleen maar een kwestie van: wat is voor hen belangrijk.

We hebben de neiging om uit het wereldbeeld dat we zien voor onszelf bepaalde facetten te plukken, en te zeggen: die horen bij mij. En zolang we dat op een redelijke manier waar kunnen maken, dan zijn we heus niet al te wilskrachtig. Natuurlijk, we doen wel iets en we spannen ons wel in, maar we houden tijd genoeg over voor allerhand andere dingen. Maar op het ogenblik dat we het gevoel hebben dat we het bijna halen, naar het niet waar kunnen maken, dan worden we fanatiek. Dan gaan we door en dan valt in de wereld op den duur alles voor ons weg, buiten het éne punt dat we waar willen maken.

Er ontstaat dan wat men noemt een eigenaardige geestes-toestand; het is een soort terugkoppeling. Alles wat we doen, wat we beleven, wat we zien, wat we horen wordt herleid tot het punt van onze belangstelling, ook wanneer het in de waarnemingen een verkeerde interpretatie is, enz., hindert niet. Wij zien het als een bevestiging van hetgeen wij denken en zouden willen zijn. En aan de hand van hetgeen we zo als wereldbeeld krijgen, gaan we dan verder.

En ja, in een wereld waarin de belhamels helaas in de minderheid zijn, en de schapen de grote meerderheid vormen - vandaar dat schaapachtig volgen van elk denkbeeld dat maar wordt verkondigd, zelfs hier soms - moeten we konstateren dat er heel veel mensen zijn, die eig. voelen: ik kan het zelf niet maken, ik heb de mogelijkheid niet om het zelf te verwezenlijken. Of dit concreet is of niet doet niet terzake, het is een gevoel. Door dit gevoel gaat men dan proberen zich te identificeren met iets of iemand dat die bereiking wél impliceert, en dan leven we op aarde onder een discipline, die ons eig. heus wel eens een keer hindert, alleen om het gevoel te hebben dat we beter zijn dan anderen, uitverkoren zullen worden, of misschien zelfs eeuwig zullen leven.

Voor mij mág het. Er zijn heel veel mensen die alleen maar door zich aan een ander te spiegelen voor zichzelf enig gevoel van betekenis op aarde kunnen krijgen. Maakt het dan wat uit of je bij een sekte gaat of dat je probeert het gedrag en het uiterlijk van een bepaalde filmster zo goed mogelijk te imiteren? Het gaat erom dat je een beeld hebt van wat je in de wereld graag zoudt zijn. En dat beeld is meestal niet gebaseerd op datgene wat je wezenlijk bent en kunt. Juist daardoor zijn de schapen en de schaapachtigen altijd in grote meerderheid overal aanwezig.

Maar laten we dan eens kijken hoe het anders zou kunnen. Je moet in jezelf kijken, je moet proberen voor jezelf te beseffen: wat kan ik, waar ben ik goed in, waar ben ik minder goed in? Niet: wat zou ik in de wereld willen, of wat eis ik van die wereld, maar: wat ben ik en wat kan ik? En dan moeten we naar onze dagdromen kijken, totdat we iets vinden waarvan we zeggen: dat kan ik en daar ben ik ook eig. deel van. Op dat ogenblik kunnen we de grootste moeilijkheden overwinnen, op dat ogenblik wordt het voor ons

mogelijk om naar buiten toe, althans ten dele, datgene waar te maken wat er als beeld in onszelf leeft over onszelf. En dan zien we onze wereld ook niet zondermeer als een enorme stroom waarin we maar stuurloos worden meegevoerd, waarin we door anderen worden bedisseld. We zien het leven voor een deel toch als iets wat we zelf óók bepalen. En daardoor waarderen we alles wat we zien een beetje anders.

Het klinkt natuurlijk heel erg vervelend wanneer je zegt: iemand kijkt naar de wereld en vraagt zich bij alles af: wat kan ik er beter van worden? Dat is dan ook geen bewuste gedachte. Maar het is een zoeken naar emotionele, of verstandelijke, daadwerkelijke aanvulling van jezelf, om dichter te komen bij een ideaal-beeld. Nu zult u zeggen: ja, maar ben ik dan wel zo'n eigen ik? Want heel veel mensen vragen zich wel af wat ze zijn. Het antwoord is: wanneer u het zich afvraagt, is het feit dat u het zich afvraagt al een duidelijk bewijs, dat er in u iets zit waardoor u de wereld op een andere manier beschouwt dan een ander. Anders zoudt u het zich niet afvragen.

Dat is dus een kwestie van: leer jezelf kennen. Maar dan blijft altijd nog over, dat grote gedeelte van vroegere ervaringen, belevingen en mogelijkheden van de geestelijke achtergronden, die ten hoogste tot het onderbewustzijn vaag doordringen, en die eig. in het bewuste leven van een mens maar een heel kleine rol spelen. Vooral in deze moderne tijd zou ik er op willen wijzen dat het in jezelf keren erg nuttig kan zijn. Ik zeg niet: als u maar diep genoeg mediteert en in uzelve keert of contempleert, dan zult u op een ogenblik God ontmoeten; er bestaat een mogelijkheid dat u een emotionele beleving hebt, die u als zodanig interpreteert. Maar ik zeg u wel: u leert in uzelve, door alle strijdigheden heen, uiteindelijk tot evenwicht, tot stilte, tot rust komen. Op dat ogenblik nu kan het gehéél van uw persoonsinhoud doorwerken en a.h.w. uw visie op de wereld een beetje veranderen. Ik denk dat dát het meest belangrijke is.

Je moet niet alleen maar rationeel te werk gaan, want op dat ogenblik ben je maar bezig met een deel van je persoonlijkheid en als je dan bovendien nog rationeel bent, volgens maatstaven die anderen bedacht hebben, ben je heel vaak bezig met een wereldbeeld waarin je eig. niet past en waarin je feitelijk niet veel kunt betekenen. Je hebt ook de emotie nodig. Zelfs de wetenschappelijke onderzoeker moet ergens in zich een emotionele kracht hebben die hem in staat stelt om desnoeds duizend proeven zonder resultaat te nemen en toch voort te gaan, omdat ie voelt: het moet mogelijk zijn. Zo zichzelf aan zichzelf bewijzen.

De emotie kan niet in de plaats treden van het verstand, natuurlijk niet. Aan de andere kant geeft de emotionele achtergrond van een mens veel meer aan wat ie in feite is, dan alle verstand ooit zou kunnen omschrijven. En daarom moeten we proberen ook die gevoelswereld, diep in ons, mee te hanteren, mee te maken tot een beslissende factor in al datgene wat we naar buiten toe zoeken te bereiken of zoeken te zijn.

Op het ogenblik is er een neiging om alles vooral te doen, zullen we zeggen en masse, met een vereniging, een partij, een bond of iets anders. Kijk, het is allemaal wel aardig, maar op een gegeven ogenblik wordt het voertuig belangrijker dan de passagiers. Dan wordt er niet meer gevraagd: verhongeren de passagiers, of: waar willen de passagiers aan land? Dan heet het: ons vaartuig moet voortgaan, ons voertuig moet in beweging blijven.

Kijk, dat kun je natuurlijk nooit doen. Daarom moet je je altijd afvragen: wie en wat ben ik? Hoe pas ik erin?

U hebt met de orde te maken, op het ogenblik. Dan moet u niet zeggen: o, ik vind het zo mooi, ik ben lid van die orde, hoera-hoera- halleluja, looft den heer - trouwens, als u dat laatste zegt, past u er eig. al niet helemaal meer bij - maar, u zoudt gewoon moeten zeggen: ja, wat kan ik hier vinden wat voor mij een verwoording is voor iets wat in mij leeft? hoe kan ik hier iets vinden dat mijn gevoelens aanspreekt en me daardoor meer bewust kan maken van mezelf?

En nu weet ik wel: dat is niet allemaal solipsisme wat ik op het ogenblik verkondig hoor, maar de grond-filosofie ligt er toch wel in, dacht ik. Het is uiteindelijk onze relatie met de buitenwereld waar het om gaat, en die kunnen we alleen benaderen wanneer we eerst onszelf erkennen.

Wij zijn het die, voor ons beleven althans, gestalte geven aan de wereld. Degene die in zich lichtend is, die vindt overal nog wel een beetje licht, zelfs wanneer er oorlog is, zelfs wanneer de wereld dreigt te vergaan. En degeen die in zich alleen naar een gevoel van misnoegdheid en duisternis draagt, die kan in een paradijs komen en denkt dat ie door de hel wandelt.

En dat zien we steeds weer, dat zien we ook in de geest. Datgene wat er in jou leeft is belangrijk, niet datgene wat de wereld daarover leert of zegt.

Mensen hebben wel eens uitgeroepen: ja maar, het is dan toch Gods woord? En dan volgt er een heel verhaal. Ik zou zeggen: wanneer God spreekt, spreekt hij in ú. want diep in u is de enige verbondenheid met de totaliteit die blijvend is. Dan kunt u toch weten: wat wel en wat niet? Waarom moet u het zich dan door anderen laten uitleggen?

Laat ik het zo zeggen: wanneer alle mensen iets van de christelijke denkwijze waar zouden willen maken, en daarnaast hun gezond verstand gebruiken, zouden er geen wetten nodig zijn. En wetten-makers doen alles om te voorkomen dat dat ooit waar zou kunnen worden. Want het zou hun zijns-reden, hun machtsgevoel ongedaan maken. Dat kunnen ze niet aanvaarden. Het is duidelijk, hun droom is een wereld die zij leiden en dan meestal toch ten goede hoor. Er zijn maar heel weinig mensen die zeggen: nou ik leid de wereld naar de ondergang.

Ja, het is een paar keer gebeurd, zelfs in de laatste wereldoorlog. Er is ook iemand geweest die op een gegeven ogenblik zei: ja, nou heb ik zo geleefd en gewerkt voor jullie allemaal, en nu kan ik het met jullie toch niet redden, ik kan niet waarmaken wat ik droomde: een verenigd Europa onder mijn gezag, jullie hebben me niet verdiend, jullie zijn me niet waardig, laten we dan maar alles vernietigen. Maar dat is wanhoop, dat is frustratie.

De meeste mensen willen opbouwen, alleen wát? De meeste zijn dan bezig met iets op te bouwen waar anderen voor moeten zorgen en waar zij als het even kan met de eer kunnen gaan strijken. Dat is natuurlijk onzin, want dan blijft er altijd ergens de onzekerheid bestaan: is die ander niet beter dan ik? Of zou ik het anders moeten beslissen? Neen, het is altijd 'ik zoek eerlijk waar te maken wat in mij waar is'. En dan hoeft een ander het er niet mee eens te zijn.

En hele hoop mensen zullen denken: nou, Maggie Thatcher, heeft zo langzaam maar zeker het dak weg laten waaien van de democratie in Engeland. Zij zelf zal ongetwijfeld zeggen: ik heb het

énige stevige dak gevonden waar wij allen onder kunnen rusten: de eigen aansprakelijkheid, de eigen zelfstandige samenwerking. In feite heeft ze geen van tweeën gedaan. Ze heeft gewoon het spelletje gespeeld dat iedereen speelt. Ze heeft een beeld van zichzelf, en omdat ze van dat beeld geen cent wil afwijken is ze de Iron Lady geworden.

Er zijn andere mensen die van zichzelf het gevoel hebben: nou ja, waarom zou ik het moeten, ik heb geen zin. Ach, al die andere mensen, en ze kletsen maar. En die ziet zichzelf als een arme donder, 'n sloeber. Zo iemand bereikt over het algemeen óók datgene wat ie over zichzelf denkt, dat is werkelijkheid.

Vrijheid, wilskracht. Het zijn twee begrippen die samengaan, want hóé kun je datgene wat je werkelijk wilt waarmaken, wanneer je gelijktijdig aan alle kanten gebonden bent? Vrijheid, dat is een mens die de maatschappij de rug toekeert en in armoede onder de bruggen gaat leven misschien, maar die daardoor eindelijk met zichzelf vrede kan vinden. Vrijheid, dat betekent vaak: de kracht vinden om van vele dingen afstand te doen.

En dan zeggen mensen: ja maar, als je dat allemaal op kunt brengen dan moet je toch een zeer sterke en wilskrachtige persoonlijkheid zijn? Wat is het belangrijkste voor je, dáár gaat het om. Als u ziet met wat een verbeterde wilskracht mensen met schuldbewustzijn zich op het ogenblik van de dood nog proberen te verzetten tegen elk denkbeeld dat hun eindigheid in de stoffelijke vorm zou bevatten, dan zoudt u begrijpen wat ik bedoel. Mensen die met hand en tand aan het leven hangen, terwijl ze niets meer hebben om voor te leven. Dan noemen we dat geen wilskracht, dan zeggen we: dat is een ouwe taaie, of zoiets. Tuurlijk. Maar laten we wel weten: dergelijke dingen ontstaan ook door een stuwkracht uit jezelf.

En wanneer er mensen zijn die de beheersing hebben opgevoerd, bij bepaalde yogi's zien we dat, dan kunnen ze zeggen: hart klop sneller, hart klop langzamer. Is dat wilskracht? Nee, dat is een verzinken in jezelf en het begrip dat het voertuig bij je behoort. Daardoor kun je al die dingen tot stand brengen. Niet dat ik dat bijzonder indrukwekkend vind. Per slot van rekening: loopt zo'n man zichzelf pennen door zijn wangen te steken en zo. Ik vind het erg leuk en erg spectaculair zo nu en dan. Maar een politicus die zich blootstelt aan de pijlen van de pers wordt vaak meer gemarteld dan de yogi met al die gekke dingen door hem heen.

En de man die zegt: ik ben zo sterk, ik beheers mezelf zo sterk, je mag mij voor vijf dagen levend begraven. En die er dan later weer heel lekker uitkomt. Nou ja, dan zeg ik ook: die man heeft misschien een repetitie gehouden, maar waarom eigenlijk? Wat is het nut ervan? Dat je iets kunt is niet zo belangrijk, maar dat je met wat je kunt, iets waar kunt maken dat behoort tot jóúw wezen, jóúw droom, dat past in jóúw visie van de wereld. Dat is belangrijk.

Zo ziet u: als je praat over al die dingen, dan vraag je je op den duur af: is het leven eig. de moeite waard? Dan is het antwoord, neen het leven is de moeite niet waard. Het zijn die kleine dingen die we beleven, die het de moeite waard maken. Het is misschien de glimlach van een ander mens, een stem die ons ontroert, de wolkenlucht die we voor een ogenblik beloven als een zeilen bijna naar een ander landschap. Het is gewoon wat we beleven, wat het leven de moeite waard maakt, het leven zelf niet.

Het leven zelf? Wat is dat anders dan eten, drinken, slapen,

eten, drinken, slapen en de tussenliggende tijd wordt dan met de voor verwerving noodzakelijke bezigheden aangevuld. Onzin! Wat beleef je? soms doe je één dingetje op een hele dag, dat je denkt: verrrek dat zit perfect goed. Wat je hebt gedaan is geen cent waard, een ander had het misschien beter gedaan, maar jij hebt het op dat moment gevoeld als een deel van vervulling van je zelf en daarom kun je een hele hoop doen.

Er zijn mensen die zeggen: ja maar, ik ben bang voor dit, en ik word achtervolgd door dat. Natuurlijk, als je dat denkt dan is dat zo. Niet dat het echt zo behoeft te zijn, maar als jij het denkt is het voor jou zo. Wat moet je daar tegen doen? Zeggen dat het er niet is? Helpt je niet. Maar in jezelf zoeken naar de reden ervoor. In jezelf zoeken naar datgene wat je anders kunt zijn of doen. Dat kan je helpen om het probleem te overwinnen. Is dat wilskracht? Welnee. Het is gewoon je wereldbeeld veranderen, je wereldbeeld meer aanpassen aan hetgeen je zelf bent. D.w.z. in de wereld zoeken naar al die dingen waarmee jij een weerklank kunt vinden, en je, door die weerklank gesterkt, steeds meer jezelf gevoelen en als jezelf beleven. Het is heus niet belangrijk of u nou uw belasting wel of niet betaalt, behalve voor het ministerie van financiën dan. Maar het is wel belangrijk dat u die dingen dan doet met een besef dat ze zinvol zijn. En als ze niet zinvol meer zijn, dan zou het beter zijn om het niet te doen. Maar ja, dat mag ik niet hardop zeggen, want dan zijn er een hele hoop mensen die zeggen: O, geen belasting meer betalen? Daar hebben ze de pee aan. Aan de andere kant moet u zich dus wel afvragen: wat er zonder die belasting over zou blijven van al die dingen die u als vanzelfsprekend ervaart.

Je moet je gewoon afvragen: wat is het, wat is in mij en voor mij de wisselwerking met dit bepaalde aspect van de maatschappij, van de samenleving, van de wereld, van de kleuren, van het licht, de wolken, de regenbuien die zwepen, de storm die opkomt, de windstilte, het zonnetje. Je moet voor jezelf die dingen bepalen, gaan begrijpen welke rol ze voor je spelen. Dan pas ben je een werkelijk mens.

Een werkelijk mens is niet iemand die geregeerd wordt door anderen. Een echt mens is iemand die echt kan lachen en echt kan huilen, omdat ie diep van binnen mee lacht en diep van binnen huilt. Niet alleen maar om uiterlijkheden, maar om het begrip voor zichzelf, en daardoor een begrip voor zijn wereld. Een werkelijk mens is iemand die het geheel van zijn geestelijke inhoud mee laat spreken in zijn beeld van de wereld en daardoor in die wereld zichzelf terugvindende steeds beter beseft, wat ie is en hoe ie moet zijn.

En wie eenmaal een beeld heeft gevonden dat voor het ik een ideaal is, en dat buiten het ik als mogelijkheid bestaat, die zal dan uitermate wilskrachtig worden. Want de zelfbevestiging is, mede geestelijk gezien, een zelf-in-stand-houding.

Een zelf-in-stand-houding is een drang, die de gemeenschap, de mensheid als zodanig is ingelegd, zoals alle andere rassen en soorten, maar ze is gelijktijdig een van de belangrijkste drijfveren in ons eigen bestaan.

Hebt u commentaar? (Geen commentaar.)

Vragen ontrent al wat ik gezegd heb en wat ermee samenhangt, mits niet persoonlijk, kunt u na de pauze stellen.

Als het even kan stelt u ze op schrift en dient u ze in, dit om

eventuele verwerking enz. eenvoudiger te maken. Voorlopig neem ik afscheid van u en ik hoop u om ongeveer 15-20 minuten weer te ontmoeten en dan aan het belangrijke deel van avond te beginnen nl. datgene wat ú te zeggen hebt. Tot straks.

V R A G E N

Zo vrienden, ik ben blij dat ik u weer aantref. Ik hoop dat u een paar kluitjes geeft om in m'n handen te wrijven.

x Is eigenlijke wilskracht een geestelijke energie?
- Ja, eigenlijke wilskracht bestaat eig. niet. Maar je zoudt het zo kunnen zeggen: op het ogenblik dat een - meestal uit een begeerte-beeld opkomende - monomanie ontstaat, bezit de persoonlijkheid de mogelijkheid om uit alle reserves van lichaam en geest te putten en komt daardoor tot een overprestatie ten aanzien van zijn normaal gedrag.

x Zijn aanhechtingen in de aura door wilskracht te overwinnen, en hoe moet de aangehechte dan zijn wilskracht richten?

- De aangehechte moet nooit proberen om dat met geweld ongedaan te maken; daar krijg je alleen maar ellende van. Als u een wrat hebt en u probeert om hem met een tang eraf te halen, dan loopt u wel met een lelijk gewond handje rond, of neusje of waar het ding toevallig heeft gezeten; het kan op plaatsen zitten waar het dan zelfs zeer pijnlijk wordt dat er een wondje zit. Maar goed. Wat je moet doen is eig. dit: in de eerste plaats: accepteer dat die tweede persoonlijkheid aanwezig is, probeer innerlijk een soort telepathie en dialoog ermee aan te gaan. Probeer de ander duidelijk te maken dat u uw eigen leven moet leven; dat is altijd de eerste fase.

Wanneer u ontdekt dat deze persoon probeert u in een bepaalde richting te dwingen, ga automatisch de andere kant uit. Hierdoor maakt u het voor de ander minder aantrekkelijk om de hand te blijven leggen op dat deel van uw persoonlijkheid waar de aanhechting in feite op gebaseerd is. En gelijktijdig maakt u het daardoor eenvoudiger voor u zelf om tot een verdere dialoog te komen.

En wanneer beiden het erover eens zijn dat er een scheiding moet ontstaan - en alleen dan - kunt u wat u uw wilskracht noemt, richten op die andere persoonlijkheid om, zeer vriendschappelijk, a.h.w. met een laatste handdruk van elkaar te gaan. Wanneer u dat beeld intens genoeg beleeft en innerlijk aanvoelt, zal blijken dat daardoor de scheiding een feit is geworden.

x Geef je die entiteit dan niet te veel kracht om juist te blijven?

- Ja kijk, als je hem natuurlijk alleen maar zegt: "weggaan", en je geeft hem alleen maar elke keer een opdoer, dan probeert ie terug te slaan. En als die dan een beetje geestelijk judo kent, gebruikt ie uw eigen kracht ervoor. Daarom heb ik dus een procédé gegeven van pogen tot dialoog te komen, punt een.

/waar Punt twee: trachten te herkennen/deze aangehechte persoonlijkheid a.h.w. op inwerkt en dan precies het tegenover gestelde doen, dus a.h.w. de ander een beetje frustreren en gelijktijdig toch de vriendschappelijke dialoog handhaven. Hierdoor krijgt u dus bij de ander een zekere belangstelling voor de mogelijkheid om onafhankelijk verder te gaan.

En zodra u dat bereikt hebt kunt u het doen zonder schade voor u zelf en voor de ander.

De ander zal misschien iets kracht van u meenemen, maar ja dat is de moeite niet waard en je hebt er verder geen last van. Per slot van rekening: als een bedelaar heel erg lastig is geef je hen ook een gulden, of een kwartje of een stuiver, ik weet niet wat tegenwoordig de valuta waard is. Dan ga je in vriendschap van elkaar. Zo moet je dat gewoon bekijken.

x Iemand blijft zich opgejaagd en achtervolgd voelen; onredelijk. Hoe roept zij/hij zijn dichtgeslagen wilskracht op?

- Nou je moet geen wilskracht opjagen. Ik heb al gezegd: feitelijke wilskracht bestaat er eigenlijk niet, het is alleen een fenomeen dat voortkomt uit een zekere monomanie, waarbij de gehele persoonlijkheid op het bereiken van een enkel doel gericht is. Maar goed, als u dus u gejaagd en vervolgd voelt, probeer diep in u zelf tot rust te komen en vraag u af: waarom? Alleen maar: waarom? Wanneer u dan bepaalde indicaties krijgt, toets deze zo verstandig mogelijk aan de werkelijkheid om u heen. Doe dat een aantal keren en vraag u zelf dan af of u misschien die innerlijke rust, die u zo angstvallig hebt gezocht en misschien niet helemaal bereikt, of u die misschien tot stand zoudt kunnen brengen door in alles om u heen vrede en rust te zoeken. Wanneer u dat dan als een begeerte ervaart, krijgt u daardoor de kracht om langzaam maar zeker al die achtervolgings verschijnselen van u af te zetten.

Er is hier één enkel ding wat ik erbij moet zeggen: wanneer deze verschijnselen van paranoia, want dat is het eigenlijk, uit een ziekteproces voortkomen, zult u ze niet zondermeer kunnen be- teugelen, omdat ze voortkomen uit lichamelijke onevenwichtigheden en aantastingen. Wanneer u van zoiets lange tijd last hebt, is het verstandig om eens een keer een arts te raadplegen.

x Veel mensen raken in problemen doordat ze niet aan hun eigen ideaalbeeld kunnen voldoen. Heeft u adviezen hoe je dergelijke mensen met suïcidale neigingen het beste kunt benaderen?

- Ja, dat is een beetje moeilijk, het ligt aan de omstandigheden natuurlijk. Maar wanneer zo iemand dus het gevoel heeft dat ie overal te kort schiet: leg de nadruk op alles wat slaagt. In het begin zal dat niet in dank worden afgenomen, maar het geeft toch een bevestiging van een zekere betekenis. Wanneer de persoon daarentegen zijn hulpeloosheid demonstreert, ga er zo nuchter mogelijk aan voorbij. Het is nl. zo dat, wanneer u daar voldoende aandacht aan geeft elke keer, de aandacht, en daarmee een soort droom- verwezenlijking, mogelijk wordt door juist deze suïcidale neiging als een soort afpersingsmiddel tegenover de wereld en de maatschap- pij te handhaven.

Dan verder: probeer na te gaan of deze persoon een positieve capaciteit of mogelijkheid heeft. Zo ja, probeer, daar op inspe- lende, die persoon zover te krijgen dat ie zich juist op dat gebied zo nu en dan een beetje inspant. Hierdoor krijgen we zeer waarschijnlijk een verschuiving van het ik-beeld en dat gaat dan meestal gepaard met een verschuiving van de wereldbeschouwing, het wereldbeeld dat men zich maakt, en daardoor kan een aanpassing ontstaan.

x Shirley MacLaine spreekt in haar boek "Dansen in het licht" met haar "Hogere Zelf". Is dit makkelijk te bereiken, zonder begeleiding?

- Ja, je bent je hogere Zelf, dus wat ze in feite zegt, is dat ze een dialoog voert met zichzelf. En dat is iets wat de meeste mensen heel goed kunnen. Alleen is dan dat "hogere" meestal op de achtergrond gekomen.

Wanneer u dat wilt, dus een dialoog aangaan met het hogere

deel van het ik, dan zult u moeten leren om u zelf tijdelijk af te schermen ten aanzien van de wereld. U moet dan proberen uw wereld en wat u bent en wat uw problemen zijn te vergeten en zoeken naar licht, naar kracht in uzelf. Wanneer u dat doet, dan heeft u in het begin misschien het gevoel dat u een grot binnengaat waar één enkel vuurvliegje is. Kijk nou naar dat vuurvliegje en vergeet de grot. U zult ontdekken dat het licht groter en sterker wordt en dat u zich daar langzaam maar zeker mee verenigd gaat voelen, of tenminste daardoor omgeven. Op dat ogenblik is er sprake van een dialoog - zover je dat woord moegt gebruiken in dit geval - met het hogere ik omdat de werkelijke persoonlijkheid dan doorklinkt, emotioneel, maar gelijktijdig enigszins programmerend in het lichaam. De gedachten die daarna ontstaan zijn geen feitelijke dialoog, maar een gerationaliseerde verbeelding van een uitwisselingsproces dat in feite zonder woorden in een gevoel van kracht en licht heeft plaatsgevonden.

x Hoe uitent het ik en de wilskracht zich in de chakra's?

- Tja, dat is nou moeilijk. Hoe uit een mens zich in zijn tenen? Ze zijn er deel van. Het ik út zich niet in die chakra. Een chakra is in feite niets anders dan één van de, zeg maar, geestelijke zintuigen die elke mens heeft. Wanneer je dus gewoon jezelf leeft, dan uit je het ik al daardoor.

Wilskracht betekent 'monomanie', dat heb ik al gezegd.

Al dan niet extreem of in beperkte mate. Wanneer dit nu gebeurt en u bent bezig met datgeen wat uw monomanie als doel zich stelt, dan zien we wel dat meestal in het hoogste-open-gebloeide chakrum, maar in enkele gevallen ook lager, een soort warreling ontstaat. Die warreling kan dan zelfs zich ontplooiën tot een enorme straal energie die wordt geabsorbeerd of uitgezonden; dat is afhankelijk weer van de wijze waarop je jezelf ziet.

x Kunt u nog wat zeggen over: 'bulie, dat is het 'niet tot willen kunnen komen'. Dit gaarne vanuit het Ik gezien en eveneens in verband met de chakra's?

- Tja, het niet tot willen kunnen komen is in feite het gevolg van ofwel een zeer intens en fantasierijk voorstellingsvermogen, waardoor in het ik een voldoende beleving bestaat, ofwel het is een onvermogen om jezelf in relatie met de wereld te zien. In beide gevallen zal er sprake zijn van een beperkte activiteit van de chakra's.

In het eerste geval kan er echter wel een verbinding bestaan, die vaak gaat tot zomerland-sferen of astrale werelden beroert. Ja, wat moet je daar eig. verder van zeggen?

Wat kun je er tegen doen? In de eerste plaats: uitvinden wat de moeite van het willen waard is. In de tweede plaats: de zekerheid scheppen dat het gewenste niet bereikt kan worden zonder eigen pogingen. Want heel veel mensen die niet willen, zijn zo verwend dat ze denken: als ik zeg dat ik het wil en ik doe niets, dan wil een ander het wel voor mij doen. En dat moet je natuurlijk vermijden. Laat iedereen zoveel mogelijk zijn eigen ervaringen opdoen. Help iemand wanneer ie probeert zichzelf te helpen, maar wanneer iemand dus eenvoudig niet wil, zeg dan gewoon tegen hem: nou, dat zou de moeite waard zijn, dat kun je wel; en wacht dan maar totdat ie zelf aan de slag gaat.

x Hoe ga je het beste om met je eigen beperkingen, die staan tussen willen en echt kunnen?

- Ja, die beperkingen die moeten dan ontleed worden. In de eerste plaats: wanneer ik werkelijk wil is het aantal beperkingen veel kleiner dan ik denk.

In vele gevallen zijn de beperkingen in feite de offers die gevraagd worden om datgene wat je wilt door te kunnen zetten, of consequenties van hetgeen je wenst, die je niet wenst te aanvaarden.

Dus: ga eerst eens na: wat wil ik en wat zijn de beperkingen? Vraag je dan af of datgene wat je wilt belangrijk is, zoals jij het je voorstelt of niet voor jou het ook anders zou kunnen. Dan kun je tot een compromis komen, waarbij de offers die je brengt voor jou aanvaardbaar worden. Dan blijkt ook dat je veel meer kunt bereiken dan je anders bereiken zou. Want het is in deze wereld misschien wreed om te zeggen, maar geestelijk en anderszins bestaat nu eenmaal de regel: 'niets voor niets', omdat al datgene wat wij willen en bereiken in feite een evenwichtsverstoring veroorzaakt, waardoor tegengestelde waarden eveneens in aanzijn geroepen worden voor ons.

x Bij dit laatste is er een vraag bij me opgerezen.

Als je die tegengestelde waarden niet wilt oproepen, dan is het dus maar het beste om niets te willen? Dan heb je ook je strijd niet meer, maar het tegenovergestelde.

- Ja, maar er ontstaat een eigenaardige toestand, want je hebt nl. in jezelf een zekere stuwung, die bij de incarnatie eig. is vastgelegd, om iets te zijn, iets te doen, iets te beleven, iets te bereiken. Je zoekt dus naar ervaringen. Op het ogenblik dat je zegt: ik ben bang voor de consequenties, dus wil ik niet meer, gebeurt er niets. Als er niets gebeurt, ontstaat er in u een enorme spanning. Deze spanning ontladend zich dan in het algemeen in een zekere wrok tegen de buitenwereld, maar daarnaast in een zekere minachting voor jezelf. Dat kun je dan alleen opheffen, wanneer dat begint te komen, door tóch te willen en tóch bepaalde consequenties te aanvaarden.

En wanneer je dan voor de rest je afvraagt hoe het zit, ja, laat ik het heel eenvoudig zeggen: eten betekent soms dingen eten die je niet lekker vindt, maar wanneer je nu niet eet, wat je niet lekker vindt en je krijgt niets anders, dan krijg je zoveel honger dat je datgene wat je niet lekker vond, lekker gaat vinden. Misschien is dat het eenvoudigste voorbeeld om duidelijk te maken wat ik bedoel.

(Er worden geen vragen meer gesteld).

De stilte wijst erop dat we het ergste hebben gehad. Nou ja, er zaten toch nog wel een paar kluitjes in, hoor. Varkenspootjes, niet dat ik daarmee uw geestelijke processen of u zelf zou willen aanduiden. Het is alleen mijn reactie op datgene wat mij gevraagd werd.

Moet u eens goed luisteren: er zijn heel wat filosofieën over het ik en de relatie van het ik met de kosmos. Elke filosofie op zichzelf is aardig en ten dele misschien zelfs juist. Maar wij leven met onze persoonlijke werkelijkheid, en of we die persoonlijke werkelijkheid nu al dan niet als iets apart willen erkennen, ze is er. We moeten leven vanuit onszelf met de middelen die we in onszelf bewust erkennen, en streven naar de mogelijkheden die voor ons bereikbaar lijken. Daardoor vervullen we zoveel mogelijk de eisen van onze persoonlijkheid - bewustwordingsproces - en bereiken daarnaast in onze wereld het optimale dat voor ons mogelijk is.

De grote fout die een mens maakt is heel vaak dat ie zich afmeet aan een ander. Er zijn mensen die zijn werkeloos en die zeg-

gen: ja, ik zou ook best minister-president willen worden. Ik geloof het graag, maar aan de andere kant: hun minister-presidentschap zou waarschijnlijk het faillissement van de natie betekenen. Wanneer ze zich dat realiseren, dan zullen ze dus naar wat anders zoeken, wat ze wèl willen zijn.

Er zijn ook heel veel mensen die zeggen: nou ja, goed, ik wil wel werken, maar dan moet ik ook betaald worden ervoor. Dat kan ik begrijpen in een maatschappij die zeer materialistisch is. Aan de ander kant: wanneer je niets doet, wordt je veel moeier van het niets doen dan wanneer je wèl iets doet. Dus om je zelf moeite te besparen zou je in feite iets moeten doen.

Er zijn bepaalde dingen die je wèl kunt doen. Heel vaak voor een ander, soms ook vanuit jezelf. Misschien ben je geen kunstenaar maar hou je van tekenen: teken dan. Misschien ben je niet zo heel erg goed in allerhand huishoudelijke bezigheden, maar je kunt wellicht eens voor een ander een afwas doen. Het zijn allemaal simpele dingen. Wat kan ik doen? Hoe kan ik voor mijzelf een relatie met mijn wereld scheppen waarin ik zelf actief ben? Dat is veel beter dan je bezig te houden met alles wat je had willen zijn, en zoudt moeten zijn, of zoudt moeten krijgen, terwijl je het niet krijgt en niet bereikt.

Leven is niet alleen maar bezig zijn met alles wat je toekomt. Zoals de dichter eens schreef:

Mijn God, Gij hebt me dan geschapen, Gij leeft mij uit uw eeuwigheid en laat mij zo de strijd doormaken van het leven. Maar ik zeg u, God, aan het einde van mijn tijd sterft Gij met mij.

Kijk, dat is een beeld natuurlijk dat ergens niet onjuist is, wanneer je aanneemt dat de dood een uitblussing betekent. Maar er is ook een andere denker geweest of een filosoof, in het oosten en die zei het op deze manier:

Rond mij wervelen de ongekende sferen,
rond mij trekt de optocht van de tijd.

En ik, niet in staat om dit geheel te zien en te beheren,
ik noem één heel klein deel: mijn eigen werkelijkheid.

Kijk, daar krijg je dus weer een heel ander beeld.

Wanneer wij bezig zijn met het ik, dan denken we vaak aan het ik als tegenstelling tot het andere; dat is natuurlijk een grote fout. Het ik is altijd een déél van het andere en het kan zich daar niet los van maken. Het kan niet alléén bestaan. Stel u voor: Adam, alleen in het paradijs. Dat was dus vòòr Eva kwam. Ja, als ik het goed begrijp zijn de eerste mensen slachtoffers geworden van de eerste fruithandel. Maar: stel u nou voor dat er geen bomen zijn, geen dieren, geen stronon, geen land. Is er dan nog een Adam? Waar niets is is geen bewustzijn. U bent deel van uw wereld of u het wilt of niet. U bent deel van die geestelijke werelden waartoe u behoort, of u het nu weet of niet, of u het nu wilt of niet.

U bent deel van een groot geheel.

En vanuit uzelve kunt u al dat andere alleen benaderen door het te zien als een tegenstelling, dat ben ik met u eens. Maar als u begrijpt dat die tegenstelling gelijktijdig alle componenten omvat die uw wezen zelf aanvullen tot volledigheid, dan zult u niet in strijd zijn met uw wereld. Dat is erg belangrijk. Wanneer je niet in strijd bent met je wereld, dan ben je ook niet meer in strijd met je zelf.

Wanneer wij innerlijk verdeeld zijn, wanneer angsten ons geselen, wanneer begeerten ons voortjagen, dan komt dat niet alleen

vanuit de dierlijke instincten van de mens.

Als je tegen een mens zegt: wanneer je dat zegt, geef je dus toe dat je een dier bent, dan stinkt ie er vaak nog in ook.

Je moet gewoon zeggen tegen jezelf: al die dingen bewijzen dat ik een relatie buiten mij nodig heb. Hoe ik die relatie verwezenlijk, ligt aan de manier waarop ik naar die wereld kijk, want dat is voor mij de maatstaf. Maar ik kan nooit de wereld geheel afwijzen.

Ik kan nooit alles terzijde stellen, en daarom moet ik eig. niéts terzijde stellen. Ik moet het wel groeperen volgens datgene wat ik in mijn eigen besef, bewustzijn en gevoel op dit moment ben, maar ik moet begrijpen dat ik voortdurend in beweging ben. Ik ben voortdurend aan het veranderen. Alles verandert voortdurend, soms bijna onzichtbaar voor de mens, soms heel goed zichtbaar.

Realiseer u maar eens wat de laatste 20 jaar op de wereld allemaal aan veranderingen hebben voortgebracht: technisch, medisch, wetenschappelijk, sociaal. Dan zult u begrijpen: alles is in beweging. U bent het zelf ook.

Probeer u niet vast te klampen aan wat was. Probeer te leven uit wat is. En toe te leven naar datgene wat in u leeft als een beeld van wat mogelijk is. Op deze wijze komt u verder.

Dan zal ik nu mijn betoog zo langzamerhand gaan afsluiten, maar voor die tijd wil ik u nog eenmaal de gelegenheid geven uw stem te verheffen en een vraag in redelijke geluidsterkte kenbaar te maken.

x ja, dan zou ik toch nog graag iets willen weten over dat 'solipsisme'. Naar mijn idee is dat eig. een filosofietje van degene die zegt: alleen ik ben en de wereld is mijn schepping, dus derhalve slechts mijn voorstelling.

- Ja, daar hebt u volledig gelijk in. Maar wanneer u de stellingen die ik in het begin heb aangevoerd, op de juiste wijze hebt begrepen, dan zult u gezien hebben dat ik niet meega met deze volledige theorie, maar dat ik stel: ik ben het die mijn wereld maakt, door de wijze waarop ik datgene besef wat ik rond mij erken. En dat komt in wezen op hetzelfde neer.

Wij hebben uitdrukkelijk de titel die opgegeven was: 'solipsisme', een andere titel gegeven, want alleen bezig zijn met een wereld die je zelf scheidt is natuurlijk wel aardig maar het is, voor een mens althans, niet reëel. De betekenis van je wereld om je heen bepaal je zelf, dat is waar. En de inhoud van je persoonlijkheid bepaalt zelfs voor een gedeelte welke mogelijkheden van beseffen je wel en niet zult bezitten. Dus ik hoop dat u niet te zeer teleur bent gesteld dat wij - het is een vrijdagavond lezing zoals u weet - geprobeerd hebben om een modus te vinden, waardoor hetgeen we zijn ook een praktische betekenis kreeg.

Je kunt met filosofieën vele kanten uit en als we bezig zijn met het solipsisme dan kan ik ook bewijzen dat op grond daarvan bijv. de Hohlwelt-theorie volledig waar moet zijn, omdat degenen die zich daarmee bezig houden hun wereld niet anders kunnen beseffen. En dat zij dus een Hohlwelt hebben geschapen en al het andere in feite een sprookje is. Maar er bestaat nu eenmaal voor mensen een gemiddelde waarheid. Een gemiddelde reeks van feiten waaraan men zich niet geheel kan onttrekken. Of je nu stelt dat je die zelf hebt geschapen of niet, je kunt ze niet veranderen.

Dientengevolge dien je ze te benaderen met begrip voor je eigen functie in datgeen wat om je heen bestaat, maar zul je ze toch als een soort werkelijkheid moeten kunnen beleven en aanvaarden.

Natuurlijk: je kunt zeggen misschien is er alleen maar een God die zijn schepping droomt en wij zijn de droombeelden die dromen dat we werkelijk zijn. Dat kan. Het is zo weinig zinvol. Een filosofie heeft eerst dan betekenis wanneer ze een zekere mate van toepasselijkheid bezit op het leven van de mens en de wijze waarop hij emotioneel en rationeel met zijn wereld in contact komt. Het is heel aardig om uit te roepen "ik denk, dus ik ben" maar je kunt dat bestrijden: want denk je nu werkelijk of denk je dat je denkt omdat een ander je denkt en je de gedachte geeft dat je denkt? Je kunt dus met spitsvondigheden altijd verder gaan.

Laten we gewoon heel rustig zeggen - want dat is eig. toch het onderwerp geweest voor vanavond - ik ben een bepaald bewustzijn. Dit bewustzijn ziet de dingen die wèl reëel zijn alleen zoverre zij vertaalbaar zijn binnen de begrippen van het bewustzijn. Ze hanteert zelfs een volledige werkelijkheid en beseft heel vaak niet dat het alleen maar enkele punten zijn in een enorm stippelvlak die als werkelijkheid worden beschreven.

Wanneer we dat erkennen dan zijn we nog niet veranderd, maar dan gaan we in ieder geval zoeken naar datgene wat dan toch een beetje uit kan grijpen boven die zeer beperkte verstandelijke mogelijkheden, en dan gaan we dus de gevoelswereld, de innerlijke wereld inschakelen om zo te komen tot een juistere omschrijving van die punten die we nog kunnen zien en het aanvoelen van samenhangen daartussen, die we misschien eens ook rationeel waar kunnen maken. Ik denk dat wanneer we het zo benaderen, we veel dichterbij komen bij een hanteerbare werkelijkheid en een hanteerbare ontwikkeling dan anders het geval zou zijn.

Alleen filosofie verkondigen is vaak zinloos. Omdat een filosofie die de werkelijkheid terzijde schuift zichzelf tot een droom verheft die nooit waar kan worden. Maar daar waar de werkelijkheid en de relatie mens-werkelijkheid als een toetssteen dienen, kun je komen tot een interactie a.h.w. tussen die veronderstelde buitenwereld, je eigen besef en je innerlijk gevoel. Daardoor kun je komen tot een vergroting van je eigen bewustzijn, dat uit de aard der zaak een vergroting van je wereld en wereldbeleving inhoudt. Vandaar dat wij dus niet de titel solipsisme als hoofdthema hebben genomen. maar dat we hebben gekozen voor het ik en de wil. Beiden, omdat zij eig. onomschrijfbaar zijn, maar omdat zij gelijktijdig niet als onafhankelijke waarden kunnen worden beschouwd.

Het willen is niets anders dan het overmatig begeren in de mens, waardoor hij komt tot acties die andere mogelijkheden tot willen uitsluiten. Het begeren wordt door het terzijde stellen van ander begeren tot een verwezenlijkbare werkelijkheid gemaakt. Als we dat begrijpen dan erkennen we ook de relatie tussen het ik, het willen en de wereld. En waar we de relatie kennen, kunnen we ermee werken. En pas wanneer we leren werken met deze dingen, kunnen wij in en vanuit onszelf - dat geef ik onmiddellijk toe - komen tot een juistere beleving, een voor ons waardevoller bestaan en een intenser contact met die delen van de werkelijkheid die voor de doorsnee-mens niet veel meer zijn dan een schim, een droom of een theorie.

Is dit voldoende?

x Voor een solipsist is alles voldoende, dank u wel.

- Dank u.

SLOTBESCHOUWING

Zo vrienden, dat was dan zo'n beetje het laatste.
Laat ik er nog een korte improvisatie achteraan gooien, waarvoor ik deze maal, zonder bij anderen te lenen zelf durf tekenen.

Ik ben. Ben ik die ben, of ben ik slechts de droom van Hem die is?

Ik ben, maar is dat wat ik ben een werkelijkheid of moet ik schromen tot werkelijkheid te noemen alle dromen die in mij leven?

En toch heb ik mijzelf erkend en ooit mijzelve goed omschreven;

ik erken hoezeer ik deel ben van al wat om mij heen bestaat. Dan is er niet meer afgrond, geen tijd-gedreven sterk haat,

die steeds weer leven van het leven, bewustzijn van bewustzijn scheidt.

Daar waar ik éerst mijzelf erken, bewust word dat ik waarlijk ben,

erken ik aan het einde uiteindelijk eeuwigheid.

: - :

Ik hoop dat ik u op deze avond tenminste enkele praktische richtlijnen heb kunnen geven in die richting. Denk zelf na, vraag u af of er iets bij was wat voor ú belangrijk was.

En besef dat veel van wat voor een ander belangrijk is, aan u voorbij gegaan zal zijn en omgekeerd.

Want de wereld die u zag en dus ook de woorden die u hebt gehoord, werden bepaald door datgene wat ú bent, datgene wat in ú leeft en kan u daarom helpen uzelve juister gestalte te geven in de werkelijkheid en de tijd waarin u nu denkt voor éénmaal als mens te leven.

Ik dank u voor uw aandacht.

Goedenavond.

: ————— :